

Choice Based Credit System
Department of Philosophy
Syllabus

SFC - 11 - Critical Thinking

Unit - I

Rasvihary Das, Philosophical Essays, edited
by Ramprasad Das:

Artical: Pursuit of Truth Through Doubt
and Belief, On Knowledge; Self-Knowledge

Unit - II

Vada, Jalpa, Bitanda, Tarka, Samsaya,
Bislesaka Padhati

(15)

(3)

- Q) What is Vada?
- Q) What is Samsaya?
- Q) What is Jalpa?
- Q) What is Bitanda?
- Q) Distinguish between knowledge and self knowledge
- Q) What is Commonence Realism?
- Q) What is self know...? (6)

- Q) Distinguish between knowledge and consciousness.
- Q) Scientific Realism \Rightarrow What is?
- Q) Distinguish between Commonence Realism and ~~Realism~~ Practical Idealism.
- Q) Distinguish between Vada and Jalpa.
- Q) Distinguish between Samsaya and Tarka.

(12)

- Q) What is scepticism? Descartes is a sceptic? What do you mean by sar scepticism?
- Q) Distinguish between knowledge and Belief. Can true faith belief be called knowledge?
- Q) What do you mean by Annikhi method? What is sarthanumana and Parar thanumana?
- Q) What is Tarka? Discuss different types of Tarka.

1) Explain the commonsense realism following R.B. Das.

2) Write down the arguments given by R.B. Das in favour of Possibility of Self Knowledge.

F.C. 3) Explain the concept of Samsaya. Why is it considered as invalid knowledge.

or
Explain the role of ~~the~~ skepticism in knowledge.

4) Do you think that belief and knowledge are complementary to each other? Explain.

5) Write a note on practical idealism.

6) Discuss critically R.B. Das' concept of knowledge.

1) What is Tarka? Explain role of Tarka in Indian philosophy.

2) Explain the concept of Vada and Jalpa.

3) Is Tarka a promoter to a pramana?
or प्रामाण्य प्रवर्धक?

4) Distinguish between knowledge and consciousness.

5) Explain the role of philosophy as critical thinking.

6) 'Philosophy is the science of all sciences.' Explain following R.B. Das.

7) What are the different modes of consciousness.

8) Distinguish between cognition and volition with example.

9) Distinguish between volition and 'fitli' feeling.

10) Distinguish between scientific and philosophical knowledge.

11) What is critical reflection & following R.B. Das?

12) Do you think that knowledge is possible? If so, what kind of knowledge can we get in philosophy.

- 1) What does R.B. Das mean by a Philosopher?
- 2) What is critical thinking?
- 3) What is true knowledge?
- 4) What do you mean by Illusory Perception?
- 5) What type of cognition is tarka?
- 6) What is ^{Or is it a form of} skepticism? (18) Nyaya
- 7) What are the ~~three~~ three types of katha mentioned in nyaya philosophy?
- 8) What is philosophy?
- 9) 'Consciousness is already of an objective' — What is the meaning of this phrase. (संज्ञा) (112)
- 10) What is cognition?
- 11) What is volition?
- 12) What is Vitanda?
- 13) What is Jalpa?
- 14) What is Vada? }
- 15) What is mysticism? (अज्ञान) (9)
- 16) Define knowledge following R.B. Das. (53)
- 17) How does R.B. Das distinguish between to stages of conscious: doubt and knowledge.

(18) What does the word 'I' stand for?

(19) Is it possible to perform two acts of knowledge at the same time.

(20) How is ~~CaIRD's~~ ^{CaIRD's} argument for self knowledge refuted by R.B. Das.

(21) Why R.B. Das claims him self theoretical Realist.

iii) ବହୁସମ୍ଭାବନାମୟତା - ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ, ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

iv) ବହୁସମ୍ଭାବନାମୟତା - ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ଉଦାହରଣ, ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

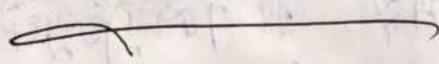
Q) What do you mean by commonsense Realism? Explain its main statement with criticism.

→ Naive Realism or commonsense Realism or Unscientific Realism :-

ଏହା ବହୁସମ୍ଭାବନାମୟତା-ର ବିରୋଧୀ ଥାଏ । ଏହା ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ଜାଣି-ପଦ୍ଧତିର ବିଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ ।

ସମ୍ପତ୍ତି - ସମ୍ପତ୍ତି ୧୫ । ପ୍ରଥମ - ପ୍ରଥମ ୧୫
ଦ୍ୱିତୀୟ - ଦ୍ୱିତୀୟ ୧୫ । ତୃତୀୟ - ତୃତୀୟ ୧୫
ଚତୁର୍ଥ - ଚତୁର୍ଥ ୧୫ । ପଞ୍ଚମ - ପଞ୍ଚମ ୧୫ ।

ଅଧିକାର ସମ୍ପତ୍ତି ୧୫ । ଦ୍ୱିତୀୟ ୧୫
ପ୍ରଥମ ୧୫ । ତୃତୀୟ ୧୫ । ଚତୁର୍ଥ ୧୫ ।
ପଞ୍ଚମ ୧୫ । ଷଷ୍ଠ ୧୫ । ସପ୍ତମ ୧୫ ।
ଅଷ୍ଟମ ୧୫ । ନବମ ୧୫ । ଦଶମ ୧୫ ।

ଅଧିକାର ସମ୍ପତ୍ତି ୧୫ । ଦ୍ୱିତୀୟ ୧୫
ପ୍ରଥମ ୧୫ । ତୃତୀୟ ୧୫ । ଚତୁର୍ଥ ୧୫ ।
ପଞ୍ଚମ ୧୫ । ଷଷ୍ଠ ୧୫ । ସପ୍ତମ ୧୫ ।
ଅଷ୍ଟମ ୧୫ । ନବମ ୧୫ । ଦଶମ ୧୫ ।

Q) Give the definition of Samsaya. Samsaya is a valid source of knowledge? Describe the concept of Samsaya. (2+2+8=12)

→ ससयस संखतः—

असिद्धे ज्ञाने एव ससयः । एकैः सम्यक्
 वेद्यैः बहुतेषु पक्षेण विचिंतिते कर्म वा ज्ञानविषयिणो
 रथा हि ससयः ससयः संखतः ससयः एव ।
 अथवा ससयः अज्ञानं वा किंचित् किंचित्
 विचिंतितं वा किंचित् किंचित् किंचित् किंचित्
 ससयः वेद्यैः बहुतेषु पक्षेण विचिंतिते कर्म वा
 ज्ञानविषयिणो रथा हि ससयः संखतः ससयः एव ।
 अथवा ससयः अज्ञानं वा किंचित् किंचित्
 विचिंतितं वा किंचित् किंचित् किंचित् किंचित्
 ससयः वेद्यैः बहुतेषु पक्षेण विचिंतिते कर्म वा
 ज्ञानविषयिणो रथा हि ससयः संखतः ससयः एव ।

ससयस्यैः पक्षार्थं ज्ञानं ? :-

ससयस्यैः पक्षार्थं ज्ञानं यथा यथा ।
 ससयः एव अज्ञानं ज्ञानं । एतेषां असिद्धिः
 ज्ञाने एव ससयः । एतन्न — एतन्न वेद्यैः बहुतेषु
 पक्षेण विचिंतिते कर्म वा ज्ञानविषयिणो रथा हि
 ससयः संखतः ससयः एव । अथवा ससयः अज्ञानं
 वा किंचित् किंचित् किंचित् किंचित् किंचित् किंचित्
 ससयः वेद्यैः बहुतेषु पक्षेण विचिंतिते कर्म वा
 ज्ञानविषयिणो रथा हि ससयः संखतः ससयः एव ।

— ससयः :-

ससयः अज्ञानं वा किंचित् किंचित् किंचित् किंचित्
 विचिंतितं वा किंचित् किंचित् किंचित् किंचित्
 ससयः वेद्यैः बहुतेषु पक्षेण विचिंतिते कर्म वा
 ज्ञानविषयिणो रथा हि ससयः संखतः ससयः एव ।

ଲକ୍ଷ ଥିଲା । ମିଳିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନୁକୂଳ ଉପ
 କ୍ରମ ଥିଲା (ପଞ୍ଚମ) ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଗୁଣାଟି କରା ।
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ଉପରେ ନିଜର ବାଧ୍ୟ ଓ ଅନୁକୂଳ ବିଶ୍ୱାସ
 ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ଥିଲା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା । ମିଳିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଥିଲା, ଯାହା
 ନିଜର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନୁକୂଳ ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ
 ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରା ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା । (ଶିକ୍ଷା
 ଥିଲା, ଯାହା, ନିଜର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନୁକୂଳ ବିଶ୍ୱାସ
 ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ।

ବିଷୟ :-

ବିଷୟ ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ।
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ।
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ।
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ।
 ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ଯାହା ଶକ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା
 ଯାହା ଶକ୍ତି ଥିଲା ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଥିଲା ।

Q) What do you mean by Anvikshiki? (2)

⇒ आवृत्ति :-
आवृत्ति का अर्थ दोहराव या दोहराव नाम 20
आवृत्ति । अर्थ वा अर्थ सामान्य या अर्थ
नाम, अर्थ अर्थ और आवाज का अर्थ नाम 20
आवृत्ति । नाम अर्थ अर्थ वा अर्थ सामान्य
लक्ष्य अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ
आवृत्ति अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ
अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ
अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ
अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ

अर्थ अर्थ "अर्थ - अर्थ" अर्थ -

- अर्थ अर्थ "आवृत्ति" अर्थ अर्थ
अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ

Q) What are the different types of Terka?

⇒ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ
अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ अर्थ

Q) What is Vada, Jalpa, Bitanda ? 3+3+3

Q) What is samsaya ?

Q) Distinguish between knowledge and self knowledge.

ଅଜ୍ଞାନ ଜ୍ଞାନର ବିଭାଗ
ଅଥବା ସମ୍ଭାଷଣ ବିଭାଗ

Q) Distinguish between knowledge and consciousness

Q) ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଜ୍ଞାନର ପାରମ୍ପରିକ ବିଭାଗ କଣ ?

1 ଥର

ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ଏକ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାଧାରା । ଯେଉଁଠି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

ଯେଉଁଠି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

Q) What is commonence Reclism? Explain following R.B. Das. ①

ଏହା ଏକ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାଧାରା । ଯେଉଁଠି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

③

ଏହା ଏକ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାଧାରା । ଯେଉଁଠି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେହି ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

Q) What is true knowledge? (3)

ଅନୁଭବ କରନ୍ତୁ କି ସତ୍ୟ ?

⇒ ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ ଅନୁଭବ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ ।
କେବଳ ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ କେବଳ ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଭାବରେ ମିଳେ ।
ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ । ପରମ ସତ୍ୟ ବା ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନ ।
ମିଥ୍ୟା ଜ୍ଞାନର ଅଧିକ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ବା ଭିନ୍ନ ମିଥ୍ୟା
ସୂତ୍ର ବା ଶବ୍ଦ ଭେଦର ଦ୍ୱାରା ଜ୍ଞାନର ଅଧିକ ମିଥ୍ୟା
ଜ୍ଞାନର ଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଏ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ
ଭାବରେ ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଏ ।
ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ବା ମିଥ୍ୟା ଅଟେ ନାହିଁ । ଭିନ୍ନ ବିଭିନ୍ନ
ଭାବରେ ତା, ତା ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନର ଦେଖା ଦେଖା
ଅଟେ । ଭିନ୍ନତା ବା ସୂତ୍ର ଭେଦ ବା ଭେଦ ବା
ଭେଦ ଭିନ୍ନତା ଦେଖାଯାଏ ବା ଅଟେ ।

Q) What does the word 'I' stand for?

⇒ ଭିନ୍ନତା - ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନର ଉପାଦାନ ଅଟେ କେବଳ
ସାତ୍ତ୍ୱିକାତ୍ମକ ବା ଭିନ୍ନତା "ଭିନ୍ନ" ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱାରା
ଦେଖାଯାଏ । ଭିନ୍ନ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଅନୁଭବ
ବା ଜ୍ଞାନ । ପରମ ସତ୍ୟ ବା ସତ୍ୟ କୂଳ
'ଭିନ୍ନ' ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖା
ଯାଏ । ଭିନ୍ନତା ଭିନ୍ନତା ଭିନ୍ନତା - ସତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନତା
ଭିନ୍ନତା । 'ଭିନ୍ନ' ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱାରା ତା ଭିନ୍ନତା
ଦେଖାଯାଏ ଅଟେ । ଭିନ୍ନତା ସତ୍ୟର ଅର୍ଥ ଅନୁଭବ
ବା ଜ୍ଞାନର ଦେଖା । ଭିନ୍ନତା ଭିନ୍ନତା ଭିନ୍ନତା ତା
ଦେଖା ଦେଖା ଦେଖା, ଭିନ୍ନତା ଭିନ୍ନତା

ହେଉ ଯେଉଁ ଦିନ ସେ ବିଧାନ ସଭା ଗଠନ ହେବ ସେ ।

ବିଧାନ ସଭା ^{ସମ୍ବଲପୁର} ଗଠନ, 'ବିଧାନ ସଭା

ଆଇନ ଏବଂ ବିଭାଗ ବିଧାନ ସଭା ସୂଚୀ ୧୫ ନମ୍ବର

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୧୫, ୧୬, ୧୭, ୧୮, ୧୯, ୨୦, ୨୧, ୨୨, ୨୩, ୨୪, ୨୫

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୨୬, ୨୭, ୨୮, ୨୯, ୩୦, ୩୧, ୩୨, ୩୩, ୩୪

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୩୫, ୩୬, ୩୭, ୩୮, ୩୯, ୪୦, ୪୧, ୪୨, ୪୩

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୪୪, ୪୫, ୪୬, ୪୭, ୪୮, ୪୯, ୫୦, ୫୧, ୫୨

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୫୩, ୫୪, ୫୫, ୫୬, ୫୭, ୫୮, ୫୯, ୬୦, ୬୧

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୬୨, ୬୩, ୬୪, ୬୫, ୬୬, ୬୭, ୬୮, ୬୯, ୭୦

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୭୧, ୭୨, ୭୩, ୭୪, ୭୫, ୭୬, ୭୭, ୭୮, ୭୯

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୮୦, ୮୧, ୮୨, ୮୩, ୮୪, ୮୫, ୮୬, ୮୭, ୮୮

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୮୯, ୯୦, ୯୧, ୯୨, ୯୩, ୯୪, ୯୫, ୯୬, ୯୭

ସୂଚୀ ନମ୍ବର ୯୮, ୯୯